

Det er jo Synd at sige, at moderat Tale er, som der staar skrevet, at Talen bør være: Ja, Ja, eller Nej, Nej, og hvad der er udover det, er af det onde, for Talen her er i Virkeligheden hverken Ja eller Nej, men lidt af begge Dele, en taaget Formular, som det ikke er muligt at se, hvad der egentlig er den til Grund liggende Betsigt med, juridisk set — politisk set ved jeg udmærket, hvad Hensigten er.

Men det ærede Medlem Hr. N. Neergaard udtrykker sig altsaa saaledes, at denne foreløbige Lov er i Strid med Grundlovens Forudsætninger, ikke i Strid med Grundloven, men i Strid med dens Forudsætninger. Nu har, saa vidt mig bekendt, de Punkter i Grundlovens § 25, som der kan være Tale om er overtraadt paa grundlovsstridig Maade, overhovedet ikke været nævneværdig belyst under Forfatningsforhandlingerne lige fra 1912, til vi fik den nuværende Grundlov. Jeg har læst baade Folketingstidenden og Landstingstidenden igennem, og jeg har intet fundet, som belyser de Punkter, der her er Tale om. Og § 25 i dens nuværende Form er jo en fuldstændig Omformning af den gamle Grundlovs Provisorieparagraf — saa vidt jeg husker, udtalte det ærede Medlem Hr. Rode i 1912, at en væsentlig Betydning af Grundlovens § 25 i den nu foreliggende Skikkelse var den, at den stod som et Mindesmærke om Venstres Sejr i Provisoriestriden, og saa vidt jeg ved, var det det ærede Medlem Hr. Rode, som fik indsat i § 25, hvad der ikke var i det oprindelige Regeringsforslag, at de foreløbige Love skulde forelægges først i Folketinget. Men naar der altsaa er Spørgsmaal om Forudsætningerne for § 25, kan det slet ikke nytte at se i Forhandlingerne i Aarene fra 1912 til 1915, for der staar intet derom. Man maatte da gaa helt tilbage til den grundlovgivende Rigsforsamlings Forhandlinger, og fremgaar der dér noget til Oplysning om, hvorledes denne nye, paa Provisorieerfaringerne fra Firserne byggede Grundlovsparagraf om foreløbige Love skal forstaas? Jeg betvivler, at der i disse grundlovgivende Forhandlinger vil være væsentlig Vejledning for Domstolene, for Rigsretten til Bedømmelse af, hvorledes § 25 skal forstaas paa de Punkter, det her drejer sig om. Det, det her drejer sig om, er nemlig simpelt hen Forstaaelsen først og fremmest af Udtrykket „i særdeles paatrængende Tilfælde“. Hvad forstaas der ved „særdeles paatrængende Tilfælde“? Hvis der er noget, som ikke kan være et almindeligt Domstolsskøn, men i paakommende Tilfælde maa være et politisk Rigsretsskøn, saa er det Spørgs-

maalet, om der foreligger et „særdeles paatrængende Tilfælde“. Der kan et Ministerium kun handle efter sin bedste Overbevisning, og Betingelsen for, at det ved Rigsretten kunde hævdes, at Ministeriet havde handlet, skønt der ikke forelaa et „særdeles paatrængende Tilfælde“, Betingelsen for, at Rigsretten kunde dømme Ministeriet, maatte være, at der forelaa grov Uagtsomhed eller Forsæt fra Regeringens Side, grov Uagtsomhed saaledes, at den udstedte en foreløbig Lov, endskønt den burde indse, at der ikke forelaa et „særdeles paatrængende Tilfælde“, eller Forsæt saaledes, at den udstedte Loven, fordi det vilde udstede den, skønt den saa, at der ikke forelaa et „særdeles paatrængende Tilfælde“. Almindelig simpel Uagtsomhed — *culpa levis*, som det hedder i det juridiske Sprog — vilde ikke kunne paatales ved Rigsretten, for det vilde da simpelt hen være en almindelig politisk Taabelighed, det drejede sig om, og almindelige politiske Taabeligheder vil man ikke straffe ved Rigsretten — hvis det var Tilfældet, vilde der være mange Straffedomme.

Jeg vil yderligere gøre opmærksom paa, hvor vanskeligt det er at finde et nogenlunde holdbart Direktiv her, idet vi ikke har en Ministeransvarlighedslov. Saa vidt jeg ved, var Venstre i sin Tid, da det var Oppositionsparti, uhyre ivrigt for, at vi skulde have en Ministeransvarlighedslov, men da Venstre blev Regeringsparti, tabte Interessen for en saadan Lov sig i stigende Grad. Vi er da henvist til den almindelige Lovgivning, og det er da aldeles givet, at hvis Rigsretten skulde paadømme det foreliggende Tilfælde, maatte den gøre det efter de almindelige borgerlige Love, *in casu* den borgerlige Straffelov, og da kunde den selvfølgelig kun dømme for grov Embedsforsømmelse eller Forsæt, ikke derimod for simpel Uagtsomhed i Bedømmelsen af, om der forelaa et „særdeles paatrængende Tilfælde“ eller ej. Men jeg vil meget betvivle, at Rigsretten vilde finde, at her havde Ministeriet gjort sig skyldigt i grov Uagtsomhed eller Forsæt i Bedømmelsen af, om der forelaa en „særdeles paatrængende“ Situation.

Det næste Punkt, som det ærede Medlem Hr. N. Neergaard berørte, der skulde være tilsidesat af Regeringen og derved have gjort dens foreløbige Lov grundlovsstridig — det maa jeg formode, thi enten maa det være grundlovsstridigt eller grundlovs-mæssigt —, det skulde være dette, at Regeringen ikke var berettiget til at vente Rigsdagens Samtykke. Dette